

*О.В. Килимиста, студентка гр.403-ЕФ,
О.М. Дахно, ст.викладач
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

СУТНІСТЬ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ПРИЧИНИ ТА ОСНОВНІ ЧИННИКИ

Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів – це сукупність дій осіб (фізичних чи юридичних), спрямованих на навмисну несплату податків (зборів, інших обов'язкових платежів) шляхом порушення норм чинного податкового законодавства. Суміжним із ухиленням від оподаткування є поняття перекидання податків, як процес такої зміни цін на товари та послуги, при якому платник отримує можливість повністю чи частково перекинути податкове навантаження на інших осіб (на своїх покупців чи постачальників).

До основних причин порушення платниками обов'язку щодо сплати податків в Україні можна віднести: надмірне податкове навантаження; нестабільність податкового законодавства; нераціональна структура оподаткування; низький рівень суспільної свідомості щодо необхідності сплати податків; високий рівень корупції в державі.

Україна посіла перше місце в світі за кількістю податків в рейтингу Світового банку Doing Business. У Світовому банку відзначають, що в 2013 році Україна скоротила кількість податків і навіть піднялася з 185 місця в рейтингу Doing Business – 2012 на 165. Зараз Україна в рейтингу Doing Business займає 137 місце, поліпшивши свій показник за 2011-2012 рік на 15 позицій [4].

Прийняття Податкового кодексу певною мірою дозволило вдосконалити податкове законодавство та заповнити прогалини в ньому, але й в нього вже було внесено стільки змін і доповнень, що в загальній сукупності породило тотальну безсистемність, неоднозначність тлумачення його норм, що створило значні перешкоди в практичній діяльності як для суб'єктів господарювання, так і для органів контролю.

Усе розмаїття способів приховування податків можна умовно поділити на такі групи: повне або часткове не зазначення результатів фінансово-господарської діяльності підприємства в документах бухгалтерського обліку: здійснення операцій без документального оформлення; не оприбуткування товарно-матеріальних цінностей; не оприбуткування грошового виторгу до каси; використання необґрунтованих вилючень та скидок: визначення належності до витрат виробництва витрат, непередбачених законодавством; витрат у розмірах більших, ніж це встановлено законодавством; незаконне використання податкових пільг; викривлення економічних показників, які дають

можливість зменшити розмір бази оподаткування: підвищення вартості придбаної сировини, палива, послуг, що належать до витрат виробництва та обігу; визначення належності до витрат виробництва витрат у розмірах більших ніж фактичні; витрат, яких не було; викривлення об'єкта оподаткування: зменшення обсягу (вартості) реалізованої продукції, робіт чи послуг; маскування об'єкта оподаткування: фіктивний бартер; фіктивний експорт; фіктивне здавання в оренду; порушення порядку обліку економічних показників: відбиття результатів господарської діяльності в неналежних рахунках бухгалтерського обліку.

Формуючи ефективну податкову систему, що, зокрема, має унеможливити ухилення від оподаткування, потрібно брати до уваги як особливості економічної ситуації, що склалася в Україні, так і фактори організаційного, психологічного й правового характеру, які впливають на розвиток податкового середовища в країні. З огляду на це можна вважати за необхідне:

1) поступово знижувати податкове навантаження, використовуючи міжнародний досвід, адаптуючи його до специфіки розвитку нашої країни; створювати умови, за яких практично неможливо ухилитися від сплати податкових зобов'язань, що призведе до поступового збільшення надходжень до державного бюджету; подбати про те, щоб податкові надходження були раціонально розподілені;

2) зменшити ставки податків з одночасним розширенням бази оподаткування та скасувати фіскальні платежі, адміністрування яких є не виправдано витратним, що дозволить знизити податкове навантаження на суб'єктів господарювання і поліпшить умови для розвитку підприємницької діяльності;

3) провести кодифікацію податкових законів, значно спростити їх викладення, зробити доступними та зрозумілими;

4) відмовитися від силових методів і максимізувати добровільність сплати податків, чому має сприяти проведення інформаційної та роз'яснювальної роботи серед населення;

5) активізувати громадську протидію корупціонерам, посилити громадський контроль за роботою правоохоронних органів, що підвищить ефективність боротьби з корупційними діяннями в органах державної влади.

Література

1. Соколовська А.М. Податкова політика в Україні в контексті тенденцій реформування оподаткування у країнах ЄС/ А.М. Соколовська, Т.В.Кошук//Фінанси України.- 2012.- №1.- С94-115.

2. Соколовська А.М. Дискусійні питання реформування ПДВ/А.М. Соколовська, В.О. Твардієвич// Фінанси України. – 2011.-№8.- С.-35-50

3. Податкова система України: Підручник / За ред. В.М. Федосова- К.: Либідь, 1994. – 463 с.